

MÖTESANTECKNINGAR**Geodatarådsmöte****DIARIENUMMER** LM2023/066551**DATUM** 2023-12-05/06**PLATS** STOCKHOLM**NÄRVARANDE**

Patrik André, Skogsstyrelsen

David Bendz, SGI

Anneli Bergholm Söder, Länsstyrelsen (5/12)

Johanna Bruce, Naturvårdsverket

Britt-Marie Calles, Trafikverket

Pernilla Christensen, SLU

Tommy Danielsson, Kristianstads kommun (5/12)

Ann-Sofie Eriksson, SKR (5/12)

Marie Haldorson, SCB

Lars Harrie, Lunds Universitet

Susanne Karlsson, SMHI

Thomas Klein, Havs- och vattenmyndigheten

Åsa Kyrk Gere, MSB

Johan Köhler, Rymdstyrelsen

Björn Risinger, Naturvårdsverket

Örjan Wallers, Försvarsmakten

Lovisa Zillén Snowball, SGU

Susanne Ås Sivborg, Lantmäteriet

Malin Klintborg, Lantmäteriet

Tobias Lindholm, Lantmäteriet (5/12)

Åke Lundholm, Lantmäteriet (5/12)

Sofia Stjernlöf, Lantmäteriet

Marika Ström, Lantmäteriet

Anna-Lena Fridolfsson, Lantmäteriet (anteckningar)

FRÅNVARANDE

Frida Jonsson, Boverket

Patrik Wiberg, Sjöfartverket

Magnus Forsberg, Lantmäteriet

Mötespunkter**1. Inledning**

Ordförande Susanne Ås Sivborg öppnade mötet genom att hälsa alla välkomna och gå igenom dagordningen. Inga synpunkter lämnades på dagordningen eller minnesanteckningarna från föregående möte som därmed lades till handlingarna.

2. Utveckling inom rymddatalabbet och Skogsstyrelsens Vinnova ansökan om projektet ”Samverkan för utvecklad infrastruktur och avancerad digitalisering i skogen”

Johan Köhler, Rymdstyrelsen gav en introduktion om status och utveckling av Rymddatalabbet (bilaga 1) som idag kallas Digital Earth Sweden och är ett samarbetsprojekt mellan Rymdstyrelsen, RISE, AI Sweden och Luleå tekniska universitet. Syftet är att öka

samhällsnyttan från rymddata och utgöra en plattform för samarbete mellan svenska myndigheter och andra intressenter kring rymddata. Ett antal pilotprojekt har genomförts och man kommer gå över i en mer operativ fas våren 2024, med fokus att möjliggöra användningen av rymddata för att följa upp hållbarhetsmålen i Agenda 2030, i samarbete med SCB. Johan informerade också att det är möjligt för myndigheter att söka projektmedel hos Rymdstyrelsen via utlysningar för att utveckla det man har behov av.

Tobias Edman, RISE, förklarade att insteget till att börja jobba med rymddata är ofta stort, då det är stor mängd data att hantera. Där kommer Digital Earth Sweden in, som kan bidra med lagring och beräkning, verktyg för analys samt tillgängliggörande, se bilaga 2. Tanken är att det ska vara en innovationsmotor. Fokus ligger på svenskt närområde men Tobias menade att Digital Earth Sweden kan också fungera som en koppling till Destination Earth.

Patrik André, Skogsstyrelsen informerade om beviljat Vinnova-projekt kring samverkan för utvecklad infrastruktur och avancerad digitalisering i skogen, se bilaga 3. Det är en fortsättning av Nationellt skogsdatalabb, som har funnits sedan 2017 och som drivs av Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet. Målet med Skogsdatalabbet är att få mer innovation och samverkan kring skogliga data. Patrik presenterade arbetspaketet i det nya projektet där man bland annat ska titta på verkliga faktiska skogsområden samt göra en förstudie om datainfrastruktur och interoperabilitet. Interoperabilitet i skogssektorn behöver bygga på och bidra till interoperabilitet i geodatasektorn menade Patrik, och vi måste lära oss hur vi ska sitta ihop. Tanken är att detta ska vara en aktivitet i Geodatarådets kommande handlingsplan.

3. Digital vision Sverige – nationell hubb för digitala tvillingar

Tobias Edman och Jenny Carlstedt från RISE informerade om Digital Vision Sverige, som ska bli en nationell samordningshubb för digitala tvillingar inom samhällsbyggnadssektorn, bilaga 4. Projektet är finansierat av Smart Built Environment och ska pågå i 2 år. Det förväntade resultatet av projektet är att etablera ett nätverk och organisation med förslag på långsiktig finansieringsmodell för att driva den nationella hubben. Under två års tid ska RISE etablera nätverk och försöka samla ihop och samordna de olika initiativen som görs. Det ska också byggas upp en vision och färdplan för arbete med digital tvilling i samhällsbyggnadssektorn. Diskuterades att det finns många initiativ och det gäller att samordna dessa så inte parallella spår uppstår.

4. Dragning av slutsatser och inriktning i Geodatarådets fokusområde, geodataområdet 2040

Till denna punkt var gäster från Regeringskansliet inbjudna för att ta del av slutsatser och vision i Geodatarådets fokusområde geodataområdet 2040, se bilaga 5.

Gäster på plats: Johan Davidson, Dan Ericsson och Sven Vasseur från Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet, Kerstin Konitzer, Klimat- och näringslivsdepartementet och Katarina Arvidson, Utbildningsdepartementet.

Med vid presentationen var även Anders Sjelvgren, Boverket, Mikael Granlund Försvarmakten, Anneli Wirtén, SGU och Anders Lassi, Polisen.

Susanne Ås Sivborg inledde genom att berätta om syftet med att ta fram en vision för geodataområdet 2040, för att påvisa den stora betydelsen geodata har för samhället och dess utveckling. I visionen konstateras att det finns många utmaningar för myndigheter och kommuner och vi klarar inte av dem var och en för sig utan måste göra det tillsammans.

Visionen för geodataområdet 2040 lyder; ”Geodata ger nya möjligheter för Sverige. Vi i det offentliga Sverige arbetar tillsammans och bygger en gemensam grund för digitalisering. Med geodata, data om verkligheten, utvecklar vi Sverige för säkerhet, demokrati, tillväxt och hållbarhet”. De områden som lyfts fram i visionen för att nå dit är behoven av att utveckla styrningen, förändra finansieringen och anpassa lagstiftningen.

Anneli Wirtén, Sveriges Geologiska Undersökning, berättade om sin verksamhet och hur viktig geologisk information är för att nå och kunna accelerera den gröna omställningen. Anders Lassi, Polisen gav exempel på hur geodata kan ge möjligheter till brottsbekämpning och brottsprevention, men för det krävs en gemensam, säker och robust infrastruktur mellan myndigheter. Örjan Wallers och Mikael Granholm från Försvarsmakten berättade om Försvarsmaktens behov och möjligheter, och vad NATO-medlemskapet kommer innebära i form av ytterligare behov av mer omfattande informationsmängder från svenska myndigheter. Patrik André, Skogsstyrelsen, blickade tillbaka hur digitaliseringsresan tagit oss från ett analogt samhälle över mot ett digitaliserat samhälle och vad som krävs för att lyckas. Den riktiga kraften i digitalisering kommer när vi kan arbeta ihop, menade Patrik och berättade hur Geodatarådet har arbetat med visionen för geodataområdet 2040, och vad som behöver göras för att komma dit. En viktig del är behovet av förändrad finansiering och anpassad lagstiftning påpekade Susanne.

Några exempel på lågt hängande frukter presenterades av Patrik André, Skogsstyrelsen, Britt-Marie Calles Trafikverket och Anders Fransson från Jordbruksverket som alla arbetar inom datakrävande sektorer som har behov av säkra, högupplösta och aktuella geodata och som gav exempel på vilka nyttor i samhället mer data kan ge.

Susanne avslutade med att Geodatarådet gärna ser att rådet får en fortsatt roll i en stärkt modell av samverkan och vill helst se en gemensam struktur för digitaliseringen av Sverige inom det här området.

Spontanta reflektioner från de inbjudna åhörarna var bland annat att RK borde involveras i Geodatarådet, och om rådet har någon egen tanke kring finansieringsmodell. Diskussionerna fortsatte under kaffepausen.

5. Summering och inriktning i Geodatarådets fokusområde, geodataområdet 2040

Rådet summerade föregående punkt och diskuterade hur vi tar arbetet med geodataområdet 2040 vidare. Patrik informerade att en rapport kommer färdigställas för förankring och ställningstagande i rådet.

Diskuterades att vi behöver smida medan järnet är varmt, förslagsvis genom att sätta ihop en grupp som får i uppgift att titta på finansieringsmodell, och även en ”task force” med ingång att utveckla dialogen med RK.

6. Status och arbete under 2024 med att inom ramen av ENA, ta fram nationella grunddata inom de två föreslagna domänerna, geografisk information och fastighetsinformation och transport.

Malin Klintborg, Lantmäteriet, presenterade status för byggblock och grunddatadomäner inom ENA, se bilaga 6. Det har hänt många bra saker under 2023, men för 2024 finns ingen finansiering avsatt inom ENA för arbete med grunddatadomäner. I nuläget finns heller inget uppdrag som stödjer utvecklingen utan man fortsätter arbeta i samverkan. Därför är dialogen vi haft idag kring att hitta en finansieringsmodell viktig menade Malin.

Malin rapporterade de behov av fortsatt arbete man identifierat gemensamt inom grunddatadomänerna. Arbeta har påbörjats med att uppdatera det nationella ramverket.

Britt-Marie Calles, Trafikverket informerade om grunddatadomän Transportsystem, som är ett samverkansuppdrag mellan Trafikverket, Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Trafikanalys och Statens väg och transportforskningsinstitut (bilaga 6). Britt-Marie berättade om upplägg, status och planer framåt. Målsättningen för 2023 var att påbörja utvecklingen av grunddatadomänen och att de roller och ansvar som beskrivs ska vara bemannade under T1 2024. En treårig verksamhetsplan har tagits fram. Britt-Marie lyfte också utmaningen med ottydligt mandat och ansvar som grunddatadomänansvarig myndighet och bristen på finansiering från ENA.

Malin gick igenom arbetet med att implementera datamängder som skett inom rådets handlingsplan under året. Slutligen informerade Malin om färdplansuppdraget Lantmäteriet fått att titta vidare på en smartare samhällsbyggnadsprocess och de frågor som behöver lösas ut, se bilaga 6. Här behöver vi hjälpas åt och vi behöver fundera hur det här samspelar med geodataområdet 2040 avslutade Malin.

7. Utvecklingen inom EU:s stora digitaliseringsstrategier, information om EU:s finansieringsprogram – digital programmet och kort om status kring Sveriges färdplan till det digitala decenniet

Adrian Solitander, DIGG, presenterade en överblick av EU:s digitaliseringsstrategier, EU:s färdväg för det digitala decenniet och EU:s finansieringsprogram DIGITAL, se bilaga 7. Adrian informerade om tre utlysningar att hålla koll på under 2024 och vilka kriterier som krävs för att kunna söka medel.

8. Inspirationsföreläsare

Anders Elias, Aelia Consulting visade exempel på olika analyser som enkelt kan göras med stöd av AI där öppna geodata ingår. Några medskick var att allt som AI genererar måste en människa granska och det är viktigt att använda pålitliga nationella grunddata och API:er.

9. Tankar om gårdagen

Dag 2 inleddes med en öppen dialog kring gårdagens möte. Några reflektioner som lyftes var att vi i rådet behöver bli mer konkreta och utnyttja rådets potential och kunskap bättre. Att ha deltagande från RK i rådet vore bra. Kommunikationen behöver vässas, vi behöver bli bättre på att föra ut vårt budskap och göra det tillsammans. Finansieringsmodeller lyftes också, att verka för mer samfinansiering.

10. Information från Lantmäteriet

Minna Severin, Mathias Winterdahl och Eva Mittermaier från FOI berättade om förstudien som gjorts på uppdrag av Lantmäteriet om möjliga hot och risker för Sveriges säkerhet som kan orsakas eller underlättas av den ökade tillgången på öppna geodata som blir resultatet av öppna datalagen, se bilaga 8.

Slutsatserna man kom fram till var att öppna geodata kan orsaka eller underlätta hot och risker, genom att underlätta för hotaktörer, möjliggöra för avancerade rumsliga analyser och genom att tillåta aggregering av öppna geodata och andra data. FOI lyfte att just för att

det är så svårt för enskild aktör att överblicka riskerna med aggregering är det bra att ha löpande bedömningar i samverkan mellan offentliga aktörer. Det leder även till minskad risk för olika riskbedömningar. FOI har också tagit fram förslag på ytterligare arbete som skulle behöva göras, som gicks igenom och diskuterades.

Länk till FOI:s PM: [Möjliga hot och risker rörande öppna geodata - Redovisning av arbete i en förstudie \(foi.se\)](#)

Sofia Stjernlöf, Lantmäteriet gav sedan en kort information var Lantmäteriet befinner sig nu i frågan om införande av värdefulla datamängder och de utmaningar man står inför, se bilaga 9. Det har blivit tydligt för projektet att i första hand fokusera på att möta kraven enligt direktivet och att inte gå längre, som tidigare varit Lantmäteriets ambitionsnivå, berättade Sofia och presenterade tanken på konceptuell lösning som den ser ut just nu. Sofia informerade också om den samverkan som pågår med olika myndigheter och kommuner kring bl.a översyn av avtal och andra frågor med anledning av öppna data. Det är kort om tid och svåra frågor, och ett stort frågetecken kring finansieringen framåt avslutade Sofia. Diskuterades att konsekvenserna av att finansieringen inte räcker leder till sämre kvalitet på data, vilket påverkar alla myndigheter, om man skulle kunna göra ett gemensamt arbete att lyfta detta.

11. Geodatarådets handlingsplan för 2024

Patrik informerade om rapporten som är under framtagande för geodataområdet 2040. Rapporten kommer beskriva dels arbetet som gjorts och vad vi kommit fram till, våra gemensamma utmaningar, med tanken att fungera som en slags inriktningsförklaring. Marie Larsson, Skogsstyrelsen ansvarar för detta under Magnus Forsbergs frånvaro och siktar på att ha rapporten klar till nästa rådsmöte i februari. Påpekades att det är viktigt att tänka kommunikation redan nu, och ett medskick var att ha med de fyra interoperabilitetsaspekterna.

Handlingsplanen diskuterades. Tanken är att vi delar upp arbetet menade Patrik, vissa saker gör vi i rådet, andra saker gör rådsmedlemmarna på annat ställe, vissa saker gör någon annan. Lyftes att vi behöver hålla koll på vad som sker i andra initiativ t ex Vinnova, någon form av omvärldsanalys.

Tidsaspekten i handlingsplanen diskuterades. Siktet är inställt på 2040 men handlingsplanen bör vara en rullande tidplan på 1-3 år. Påtalades att en viktig skillnad mellan handlingsplanen och visionen är att handlingsplanen har vi full rådighet över, till skillnad från visionen. Vi behöver sätta etappmål, med regelbunden översyn.

Fråga lyftes kring nätverken i den nya handlingsplanen, om säkerhet borde vara ett nätverk alternativt en egen simbana. Men då viktigt att det synkas med det som görs i beredskapsarbetet. Bestämde att operativa styrgruppen tar med sig frågan och så tar vi diskussionen vid nästa möte.

Som avslutning lyfte Patrik att framöver behöver vi också fundera över hur vi vill utveckla rådets arbete och även fundera kring deltagande och representation i rådet.

12. Utvärdering av arbetet vid Geodatarådet

Marika Ström gick igenom resultatet från årets självskattning, se bilaga 10. Vi ser en viss ökning inom samhällsutmaningarna hållbar stadsutveckling och geodata för ett hållbart samhälle, medan övriga har backat. För de nationella målen är det bara resultatet för

samverkan som blivit bättre medan de andra målen har backat. Diskuterades att det är ett rörligt mål, vi skruvar upp förväntningarna och våra självinsikter har ökat.

Lyftes att målen räcker 2021-2025, handlingsplanen vi tar fram nu måste knyta an mot dessa mål och vår geodatastrategi.

13. Mötesdatum för 2024

Förslagen på mötesdatum för 2024 gicks igenom och fastställdes:

Möte 1, 20:e februari (skype)

Möte 2, 21:a maj (på plats, Lantmäteriet Gävle eller annan myndighet)

Möte 3, 4:e oktober (skype)

Möte 4, 26-27 november (på plats, Lantmäteriet Gävle)

Anna-Lena skickar ut kallelse.

Datumet för Geodataseminarium är också bestämt, hålls 1 februari.

14. Avslut av möte

Mötet avslutades med gemensam reflektion över dagarna och vad vi kan ta med oss till nästa års internat.

Information gavs om nya representanter i Geodatarådet nästa år:

- SCB: Marie Haldorson ersätts av Anna Elvkull.
- MSB: Åsa Kyrk Gere gör sitt sista möte, återkommer med namn. (*Not. efter mötet, Åsa kvarstår ett tag till*)
- Naturvårdsverket: Björn Risinger ersätts av Christian Haglund

Susanne tackade för deras insatser och avslutade mötet genom att önska god jul.

BILAGOR (FINNS I ANTURA)

1. P2 Rymddatalabbet status och utveckling
2. P2 Digital Earth Sweden och nationellt rymddatalabb
3. P2 Vinnova Skogsdatalabbet
4. P3 Digital Vision Sverige
5. P4 Sverige och geodata
6. P6 Grunddatadomäner Geodatarådet
7. P7 EU digital policy
8. P10 Hot och risker geodata
9. P10 Värdefulla datamängder
10. P12 Självskattning nationella geodatastrategin 2023